Frankrike – en kulturell stormakt

Senioruniversitetet, 19 April 2023

Christophe Premat (Docent i franska, Romanska och klassiska institutionen, Stockholms universitet)

Stockholms universitet

François Boucher, *Venus födelse*, 31 december 1753

Källan:
https://fr.wikipedia.org/wiki/La_Naissance_de_V%C3%A9nus_(Boucher)

Stockholms universitet

Kultur som drivkraft

- « *La marque la plus infaillible de la splendeur d'un royaume, c'est lorsque les arts fleurissent* », skrev Nicolas Tessin år 1751 till den som skulle bli Gustav den tredje. Nicolas Tessin var väldigt nära François Boucher (https://www.connaissancedesarts.com/arts-expositions/etude-dune-oeuvre-la-naissance-de-venus-de-francois-boucher-1156675/)
- « Det mest ofelbara kännetecknet för kungarikets makt är **konstens blomstring** » (min översättning)
- Kultur återspeglar politik på något sätt (relationen mellan konst och propaganda)
- Människor, ledare, civilisationer vill lämna spår.
- Ordet kultur betyder på tyska sinnets verk men även idé om civilisation. Freud hade publicerat en bok vars titel var *Das Unbehagen in der Kultur (Vi vantrivs i kulturen)*

Stockholms universitet

Definitioner av kultur

- Kultur som kulturarv (spår av civilisationer)
- Kultur som en serie av nedärvda och ibland omedvetna värderingar, attityder och normer
- Kultur som ett uttryck för den mänskliga andan
- Kultur som kapital (Pierre Bourdieu) **allmän bildning**

Stockholms universitet

Civilisation, mellan *Eros* och *Thanatos*

- Jacques Lacan: civilisation = (av)fall (sophanteringssystem)
- Civilisation = resterna av en föreställd storhet (muséer)
- Civilisationen kommer ofta i form av **ruiner**
- Hubert Robert (1733-1808)
- 1796 (*Vue imaginaire de la grande galerie du Louvre en ruines*)
- Frågeställning: kan vi analysera fransk kultur utifrån ruinerna?

Stockholms universitet

En kulturresa till Frankrike

- 1) Kultur, politik och religion = katedralernas tid
- 2) Franska Revolutionen = barrikadernas tid?
- 3) Kultur i postkoloniala tider = ruiner av ett imperium

Stockholms universitet

1) Katedralernas tid

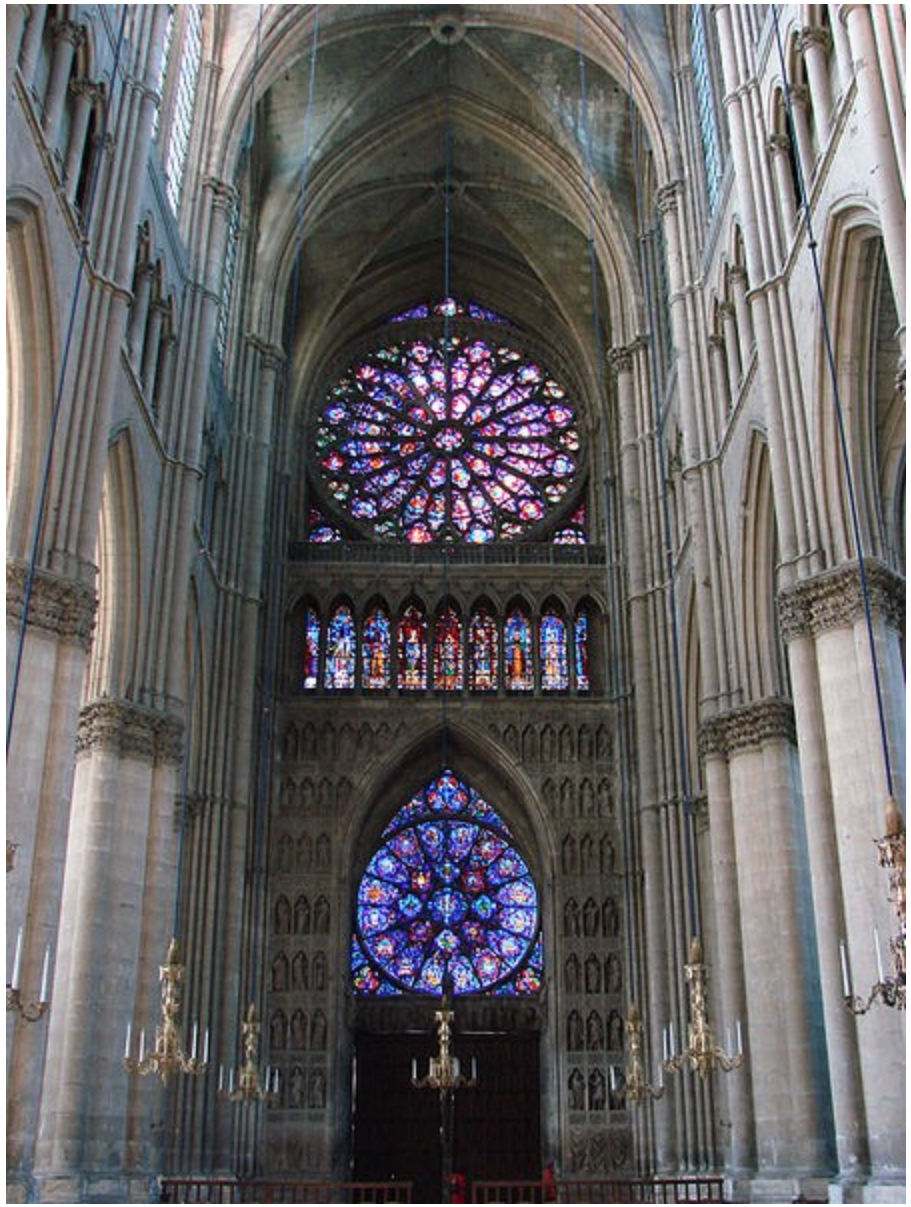

/Hubert Robert, 1796: Vue imaginaire de la grande galerie du Louvre en ruines

Kultur som uttryck för en imaginär (kulturarv)

- Katedraler
- I ett land som blivit sekulärt är det religiösa arvet idag framför allt ett kulturarv
- Frankrike har bevarat ett viktigt arkitektoniskt arv (stenens roll för kyrkor/domkyrkor…)

Stockholms universitet

2023-04-16

/https://fr.wikipedia.org/wiki/Fichier:Cath%C3%A9drale_de_Reims_int%C3%A9rieur.jpg

Stockholms universitet

Katedralen i Strasbourg

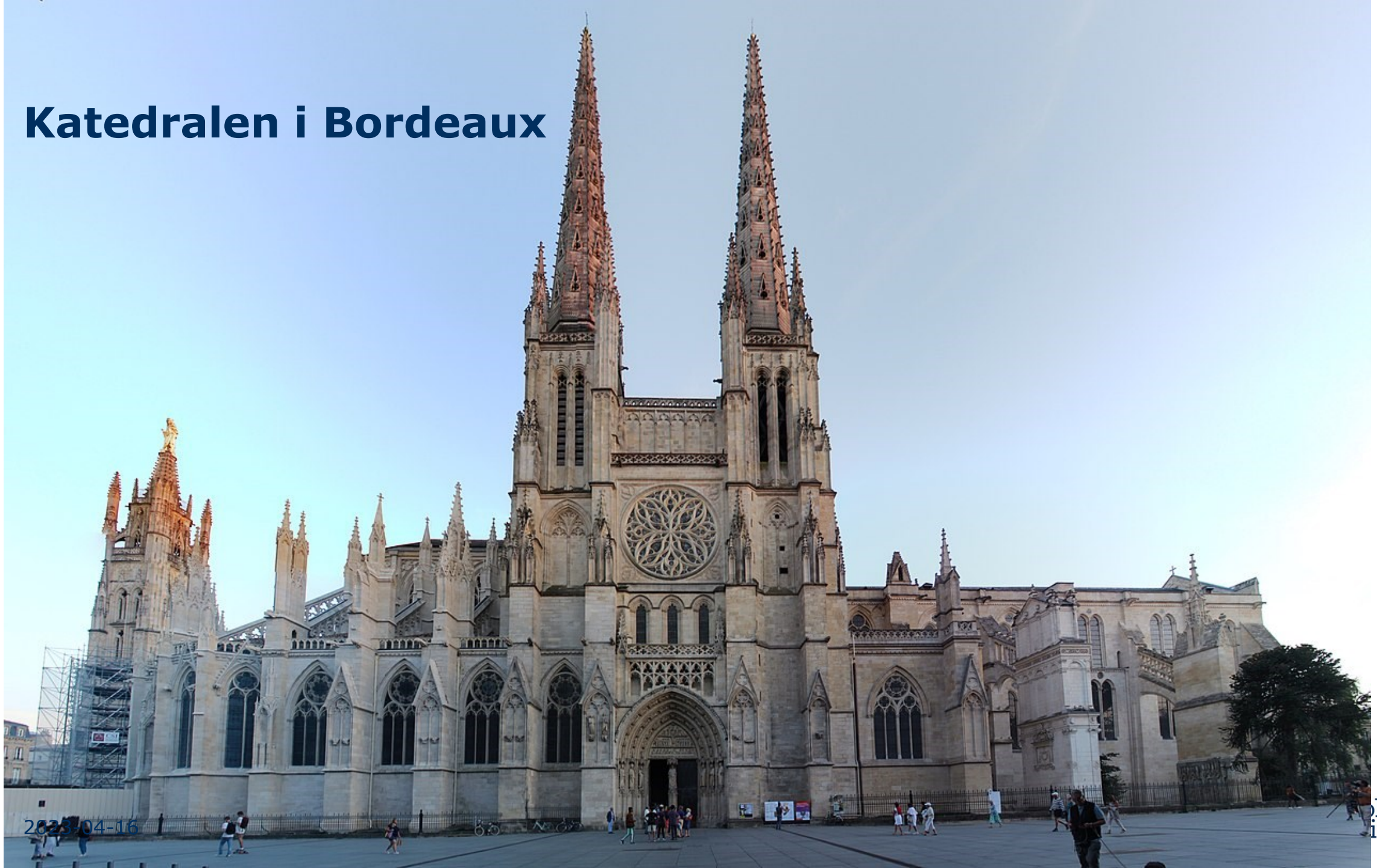

Källa: 20 juni 2022 (Christophe Premat)

Stockholms universitet

Katedralen i Bordeaux

Monumentalitet = statisk eller dynamisk?

- Vi frestas att tolka katedraler som den statiska produkten av en vertikalitet
- Men det är tvärtom, katedraler byggdes under en tid av snabbande förändringar (nya städer, befolkningstillväxt) (Philipson, 1985: 1).
- ”Den medeltida lärobyggnaden bestod till stor del av **spillror och fragment** från grekisk och romersk lärdomskultur” (Philipson, 1985: 2)
- Korrespondenser mellan geometri, matematik och arkitektur
- Harmoni: relation mellan tal
- Den gotiska stilen (mikrokopisk föreställning av världen). Knippepelare / spetsbågar

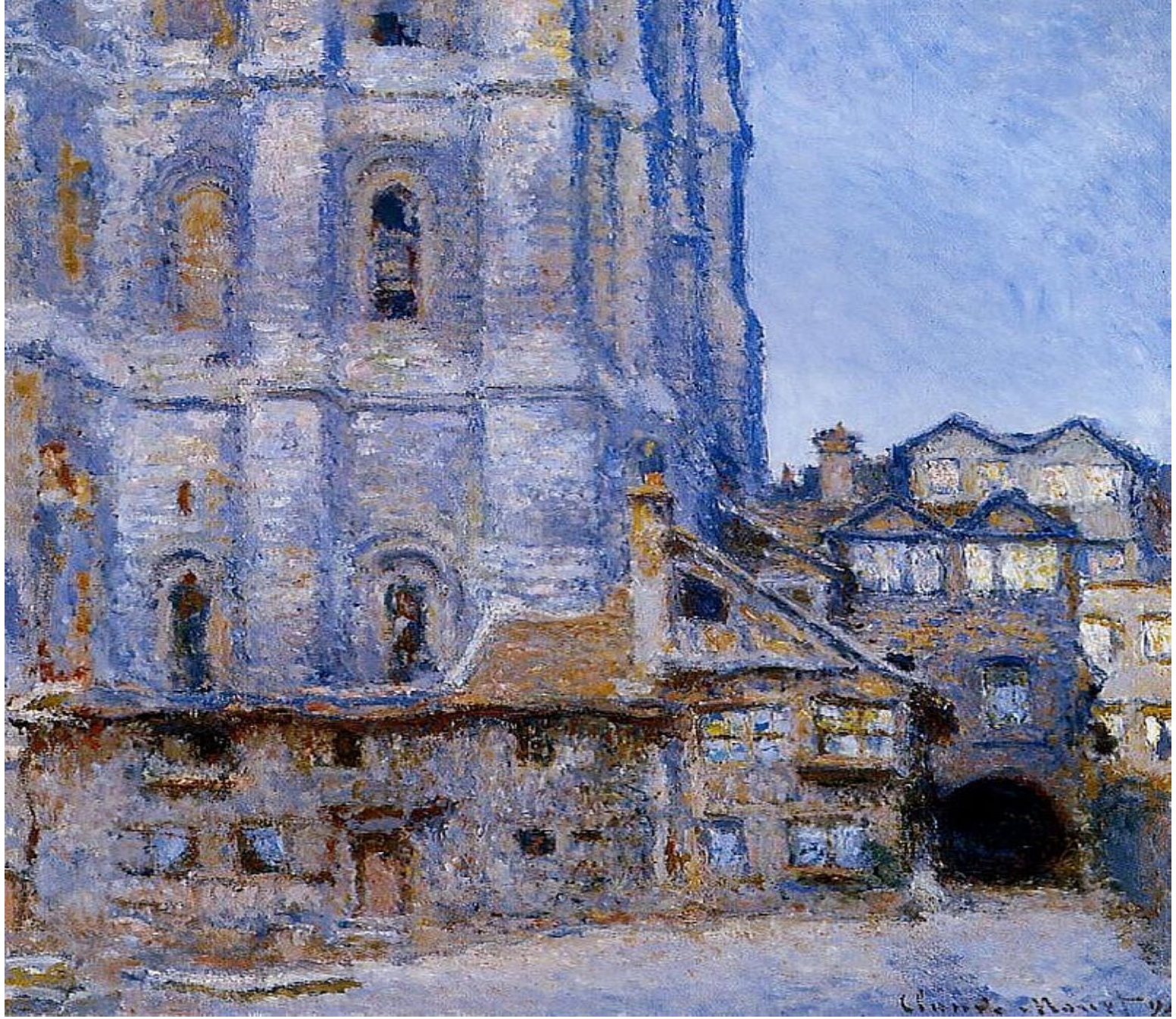
Stockholms universitet

2023-04-16

/Camille Corot (1830) Chartres
https://fr.wikipedia.org/wiki/La_Cath%C3%A9drale_de_Chartres

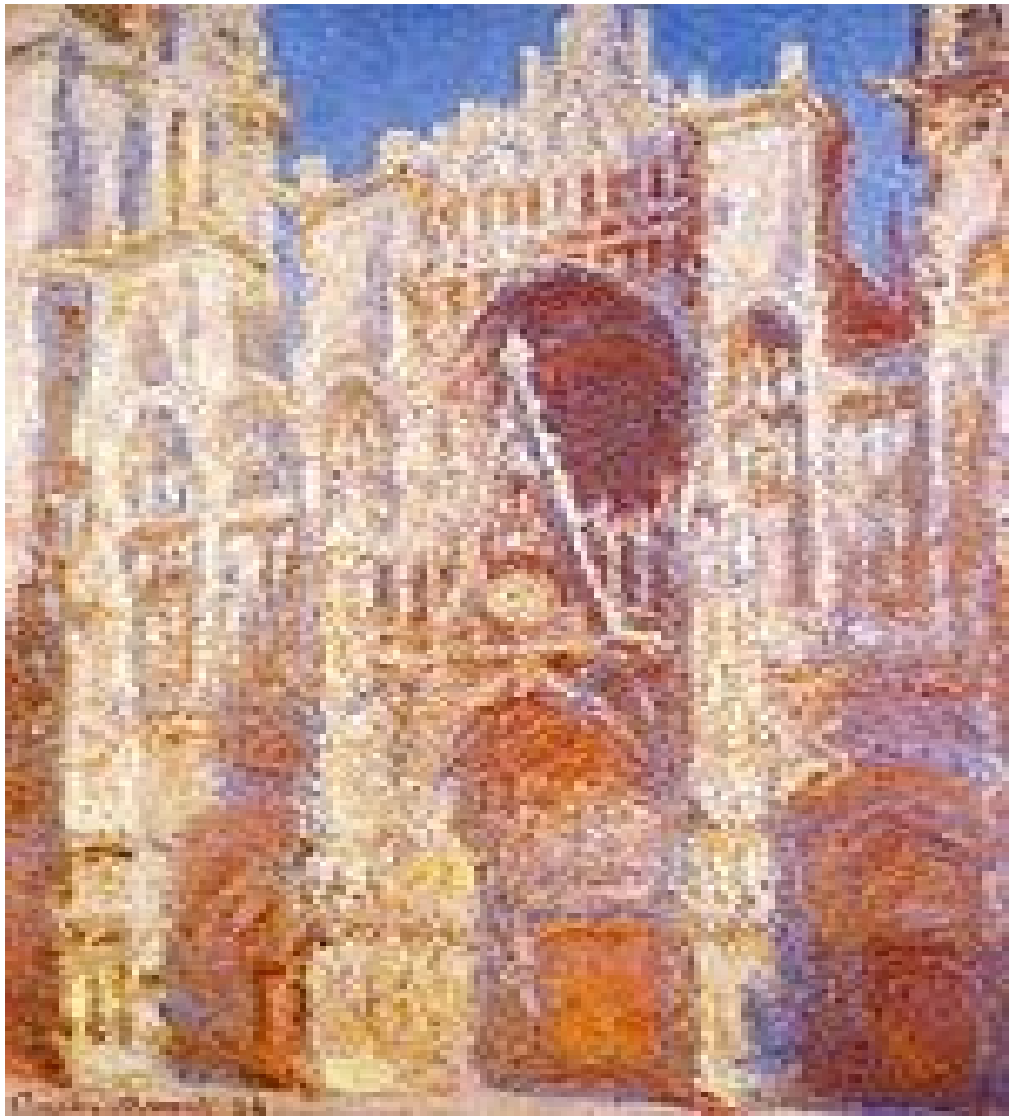
Stockholms universitet

2023-04-16

/ *La Cour d'Albane* (1892)

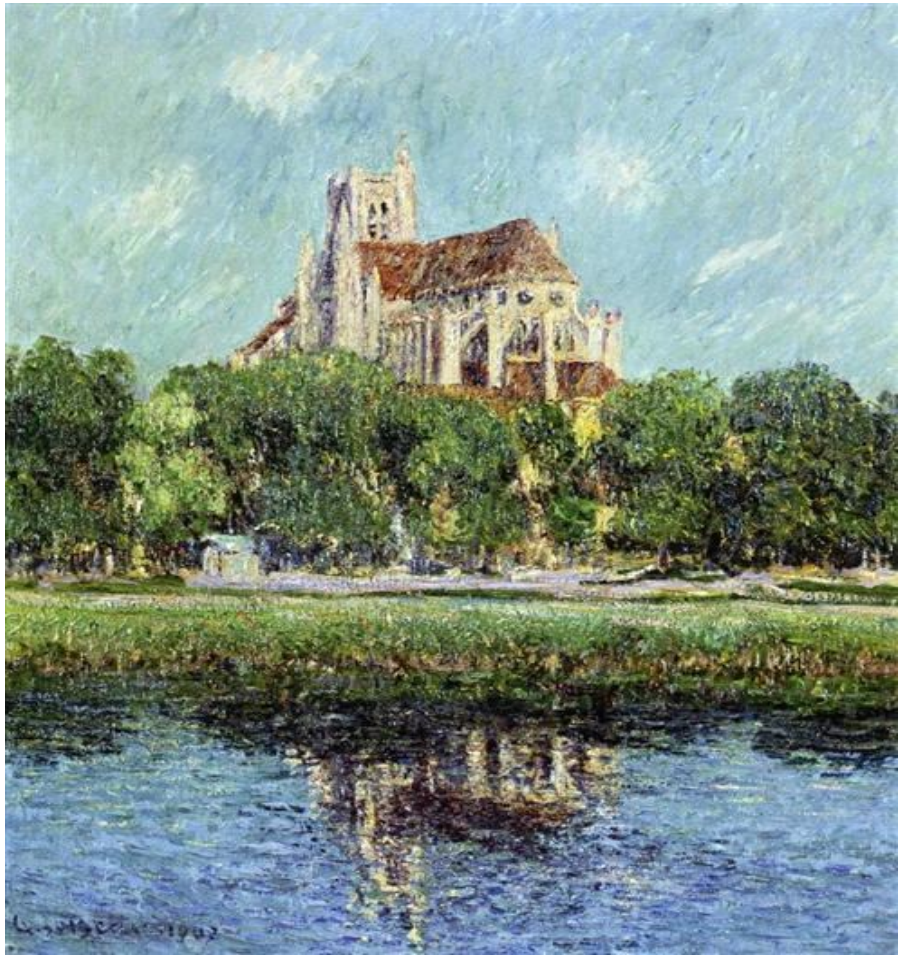
Stockholms universitet

2023-04-16 /Claude Monet, 1892, *Le Soleil*

Stockholms universitet

Gustave Loiseau (1865-1935)

/Cathédrale d’Auxerre (1907) Postimpressionism, https://www.wikiart.org/en/gustave-loiseau/auxerre-cathedral-1907

Stockholms universitet

2023-04-16

/Othon Friesz (1879-1949) Les toits de la cathédrale de Rouen (1908), https://www.wikiart.org/en/othon-friesz/roofs-and-cathedral-in-rouen-1908

Stockholms universitet

16/04/2023 / https://sv.wikipedia.org/wiki/Branden_i_Notre-Dame_de_Paris

Stockholms universitet

16 april 2019 (Tal av Presidenten Macron)

- ”Allt som gör Frankrike (materiellt och andligt) är levande och är just av denna anledning bräckligt, vi får inte glömma det. Det är upp till oss, Fransmännen, att säkerställa denna stora kontinuitet som utgör den **franska nationen** och det är därför jag i kväll ville rikt mig direkt till er eftersom det är vår plikt idag och det är den vi måste ha i åtanke, inget mindre”

/https://www.vie-publique.fr/discours/268513-emmanuel-macron-16042019-notre-dame-de-paris-incendie

Prousts katedraler – *På spaning efter den tid som flytt*

- ”Hon försökte komma ur dilemmat på ett sätt som tycktes henne om inte helt och hållet eliminera så dock något minska den kommersiella banaliteten genom att i möjligaste mån överskyla den med ytterligare konstnärliga valörer, foga in flera ’lager’ av konst – och i stället för att köpa fotografier av katedralen i Chartres, fontänerna i Saint-Cloud eller av Vesuvius frågade hon Swann om inte någon stor målare avbildat dessa sevärdheter och föredrog att ge mig fotografier av **Corots ’Katedralen i Chartres**’, **Hubert Roberts ”Fontänerna i Saint-Cloud**” samt Turners ’Vesuvius’” (Proust, 2013: 41)

Stockholms universitet

Prousts katedraler

- ”Men en gång kom Swann och avbröt mig då jag satt fördjupad i en bok av Bergotte, som då för mig var en helt ny författare. Hans reflexioner över boken hade till följd att jag en längre tid framåt såg en av mina drömda kvinnogestalter inte mot en mur prydd med violetta blomklasar utan mot en helt annan bakgrund: **framför portalen till en gotisk katedral**” (Proust, 2013: 92)
- ”Samtidigt som jag sålunda uppskattade mademoiselle Swann till hennes fulla värde kände jag hur klumpig och enfaldig jag skulle te mig i hennes ögon, och jag upplevde så starkt hur ljuvt och på samma gång omöjligt det skulle vara för mig att bli hennes vän, att jag fylldes av både längtan och förtvivlan. När jag hädanefter tänkte på henne såg jag henne oftast framför **portalen till en katedral**, där hon förklarade för mig innebörden i de olika skulpturerna, och med ett välvilligt leende på läpparna presenterade mig för Bergotte som sin vän” (Proust, 2013: 102)
- ”Men i verkligheten är en **katedral, en våg i storm**, en danskonstnärs språng, aldrig så höga som i våra förväntningar” (Proust, 2013: 515)

Stockholms universitet

Prousts katedraler

- ”Vissa stadsnamn, Vézelay eller Chartres, Bourges eller Beauvais, begagnas som förkortning för stadens största kyrka. Denna delbetydelse används så ofta att den, när det gäller ännu okända platser, slutligen liksom skulpterar hela namnet, vilket när man begagnar det om staden som sådan – staden man aldrig sett – likt en gjutform påtvingar denna samma utsirningar i samma stil, och gör den till ett slags **stor katedral**” (Proust, 2013: 641)

Stockholms universitet

Prousts katedraler

- ”Ett sådant **’storslaget’ fotografi** kan exempelvis belysa en **perspektivlag**; det kan visa **en katedral som man varit van att se mitt i en sta**d men som nu tagits från en utvald punkt, från vilken den ser trettio gånger högre ut än de omgivande husen och tycks skjuta ut över floden som den i själva verket ligger på långt avstånd ifrån” (Proust, 2013: 812)

Prousts katedraler

- ”Allt detta hade i sin tur lämnat plats för den ärvda jord, de poetiska domäner där den stolta ätten Guermantes, likt ett gulnande, korsblomkrönt torn som består genom tiderna, redan höjde sig över Frankrike, medan horisonten alltjämt var tom **där Notre-Dame de Paris och Notre-Dame de Chartres en gång skulle resa sig**, innan katedralens skepp ännu intagit sin plats på toppen av Laons kulle likt Noas ark på toppen av berget Ararat, fylld av patriarker och rättfärdiga, ängsligt spejande ut genom fönstren för att se om Guds vrede lagt sig och medförande urtyperna för all den växtlighet som skulle sprida sig ut över jorden, myllrande av djur som till och med tagit sig upp i tornen, där oxar fredligt vandrar på taket och blickar ut över Champagnes slätter, innan den resande som på aftonen lämnade Beauvais kunde se **katedralen följa honom i vida svängar**, med sina svarta, förgrenade **vingar** utbredda mot solnedgångens gyllene bakgrund” (Proust, 2013: 927)

Prousts katedraler

- Det förflutnas plats som försöker vara helig genom minnet
- Metafor om en försvunnen värld (aristokratiska världen)
- Symbolisk värld som består av koder / mönster (ornament, portal…)
- Dynamisk arkitektur långt från bilden av frusen vertikalitet
- Världen som inte längre dikteras av religion
- Denna monumentalitet påminner om denna era av **vertikal makt**

Stockholms universitet

2) Barrikadernas tid

- Andra *övervägandena* (1874) av Friedrich Nietzsche
- Historia kan ses som monumental (stora mäns historia), den kan vara föremål för nyfikenhet (som samlarens) och den kan vara kritisk och inte fixerad i eviga sanningar.

Stockholms universitet

Stockholms universitet

Franska Revolutionen

”Den mondäna ärelystnaden var en känsla som min mormor var till den grad ur stånd att erfara och nära nog att föreställa sig, att hon fann det skäligen onödigt att fördöma den med sådan glöd. Dessutom fann hon det ganska taktlöst av monsieur Legrandin, som hade en syster gift med en normandisk adelsman från trakten av Balbec, att hänge sig åt så rasande utfall mot aristokratin, att **han till och med beklagade att revolutionen inte giljotinerat den i dess helhet**” (Proust, 2013: 70)

En ny passion för politik

Efter katedralernas tid, barrikadernas tid

Stockholms universitet

Ruiner av den gamla världen

- ”På dessa fält låg för övrigt, till hälften dolda i gräset, **spridda ruiner** av de gamla grevarnas av **Combray slott**, vilket under medeltiden åt detta håll skyddades av Vivonnes flodfåra mot anfall från herrarna till Guermantes och **abbotarna** av Martinville” (Proust, 2013: 167)
- Prästerskapets civilförfattning (12 juli 1790), syfte var att skapa en nationell religion (den har splittrat kyrkomakten)
- Alla principer fastställdes under Revolutionen (sekularisering / lika rättigheter / avskaffande av slaveri, republik, demokrati)
- Frankrike är en ny nation med erkännandet av **det tredje ståndet**
- Kamp mellan en republikansk bourgeoisi och en monarkistisk aristokrati

Stockholms universitet

/https://fr.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste_Lesueur_(peintre)#/media/Fichier:Lesueur_-_Club_Patriotique_de_Femmes.jpg
Jean-Baptiste Lesueur (1749-1826)

Stockholms universitet

Stockholms universitet

/https://fr.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste_Lesueur_(peintre)#/media/Fichier:LibertyTreePlanting.jpg

2023-04-16

Stockholms universitet

Daumier (1848) *La Famille sur les barricades, https://fr.wikipedia.org/wiki/Fichier:Honor%C3%A9_Daumier_-_On_The_Barricades_(Family_On_The_Barricades)_-_Google_Art_Project.jpg*

Franska Revolutionen

- Filosofen Hegel hade tolkat revolutionen som denna tid då viljan till absolut frihet konkretiserades i Terrorn.
- Svårigheter att bryta de gamla strukturerna (korporatism)
- Centraliseringen av makten
- Juni 1791 *Loi Le Chapelier* mot associationer som ansågs som möjliga konspirationer (jakobinklubben…)
- Mellan 1791 och 1884 (legalisering av fackförbund) har Frankrike levt under olika regimer (Kejsardom, monarki, republik….) **med svaga förmedlande organ**
- Kampen mellan monarki och republik varade fram till 1940-1944

Stockholms universitet

Franska Revolutionen

- **Individualisering av förhållandet till makt**. Plötsligt har man medborgaren och staten
- Pierre Rosanvallon, *Le modèle politique français* (2004)
- « **generalitetskulturen** » som grundas i idealet om den **ärliga mannen** som var specifik för 1600-talet (*honestas*) *Honnête homme* med allmän bildning (*culture générale*)
- Detta förklarar varför utbildningssystemet bygger på **meritokrati** med användingnen av **antagningsprov** (*concours d'entrée*)
- För Revolutionen är det nödvändigt att bryta de traditionella förmedlande organen från den gamla regimen för att främja utvecklingen av medborgarskap

Stockholms universitet

Franska Revolutionen

- Matematik utvecklas för att säkerställa lika rättigheter. *Départements* skapas först geometriskt för att tillåta medborgare att vara på samma avstånd från nästa primära församling
- ”Och liksom på teatern är den byggnad som den döve ser från sitt fönster – en **kasern, en kyrka, ett rådhus** – ingenting annat än en **kuliss**” (Proust, 2013: 989).
- Vi är fortfarande bakom kulisserna för en makt som söker sin modell
- Hypotes: ett land som föddes som politisk nation under Revolutionen (1789-1799)
- Folkets relation till regeringsformen är problematisk (stark centralisering)
- Film ***La Marseillaise*** från **Jean Renoir** (1938) med många skådespelare

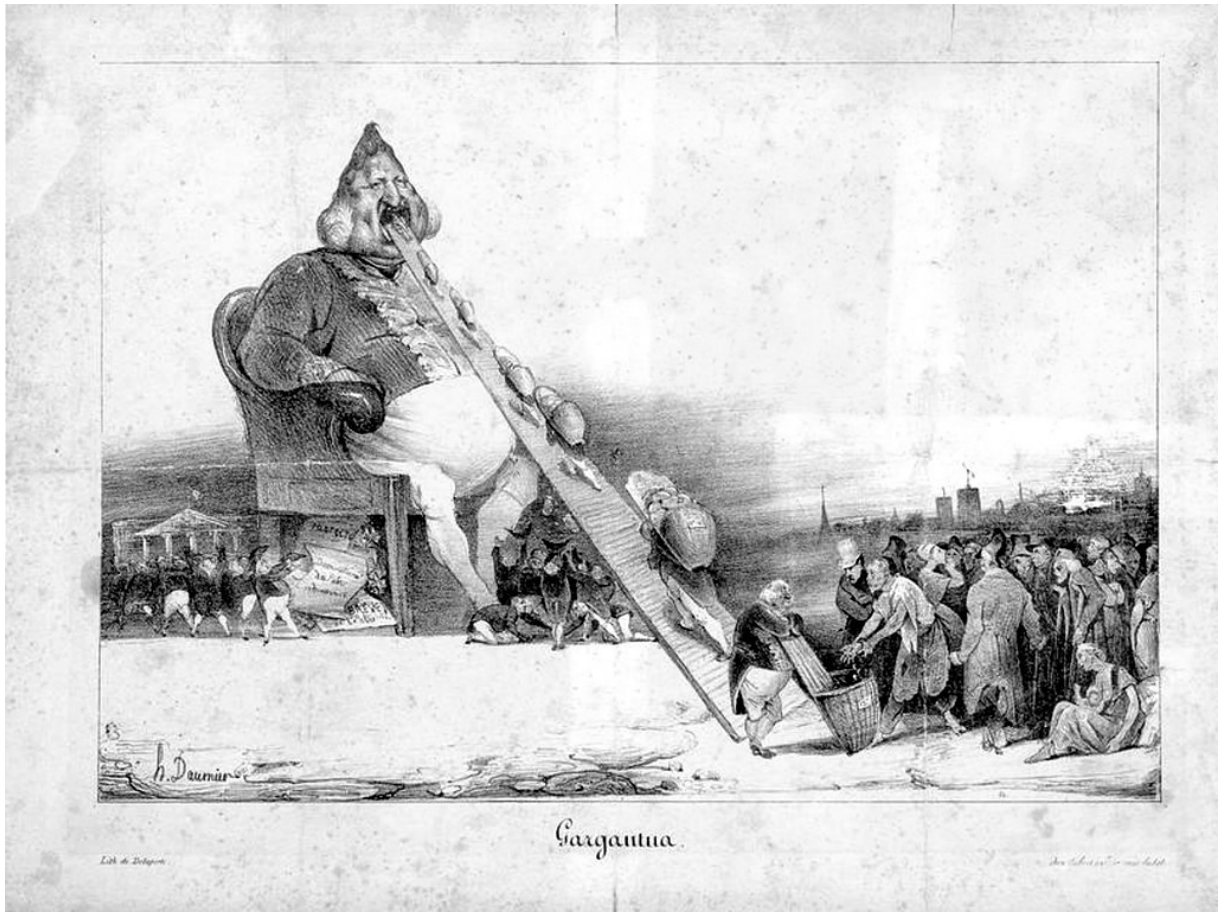
Stockholms universitet

Franska Revolutionen

- Tidsförskjutning mellan Revolutionens principer och deras tillämpning
- Sekularisering (*laïcité*). 1881-1882 sekularisering i skolan (*Lois Jules Ferry*)
- **9 december 1905** Kyrkan och Staten separerades (diplomatiska relationer med Vatikanen bröts fram till 1924)
- Republik (Bourbonska **restaurationen** från 1814 till 1830 + Julimonarkin med kungen Ludvig Filip I + det första kejsardömet 1804-1814 + det andra kejsardömet 1852-1870)
- Det är Tredje republiken (1870-1940) som gav stabilitet till Frankrike och de grundprinciperna.
- Framväxten av bourgeoisin sedan Revolutionen (Balzacs verk är utan tvekan en djupgående analys av denna bourgeoisies etos) ***La Comédie humaine***

Stockholms universitet

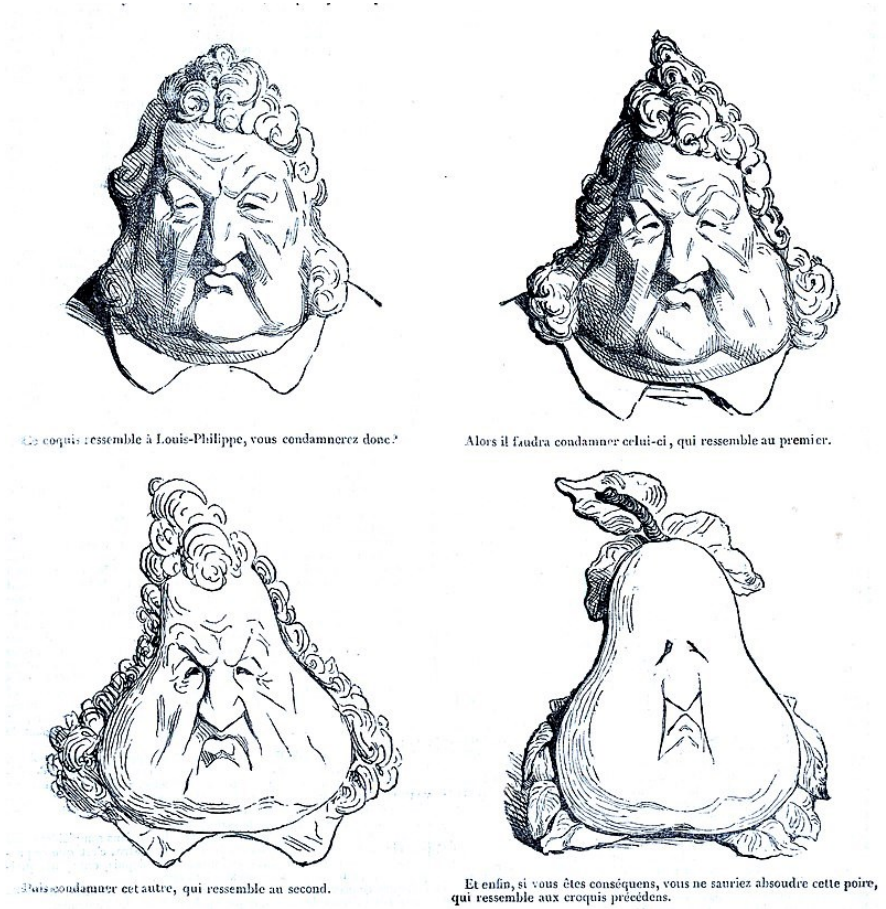
Karikatyrer

/16 december 1831, *Gargantua,* https://www.wikiart.org/en/honore-daumier/gargantua-1831

Stockholms universitet

Päronerna (Daumier, 1831) publicerades år 1834 i *Le Charivari*

Stockholms universitet

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

2023-04-16

/Tidskriften La Caricature 1832 — Gallica http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k1048916q/f5.image, Domaine public, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=31671377

Stockholms universitet

Den framväxande bourgeoisin

- Proust beskriver också denna långsamma omvandling av aristokratin till bourgeoisin (Madame de Villeparisis)
- ”Ty i sådana ögonblick var hon faktiskt inte naturlig; hon kom ihåg sin uppfostran och de *aristokratiska manér* med vilka en förnäm dam bör visa **folk av medelklassen** att hon är glad att umgås med dem och inte det ringaste högdragen. Den enda brist på verklig **artighet** som stod att finna hos henne var en **överdrift i artigheter**. Här spårade man den professionella träningen hos en dam från **Faubourg Saint-Germain**, som **hos vissa personer av bourgeoisin** ständigt tycker sig spåra ett missnöje hon inte alltid kan undgå att uppväcka, och **som girigt** utnyttjar varje tillfälle att i sin älskvärdhets räkenskapsbok notera ett förskott som snart skall ge henne rätt att på debetsidan anteckna den middag eller galatillställning hon inte kommer att invitera dem till” (Proust, 2013: 702-703).

Stockholms universitet

Den framväxande bourgeoisin

- ”Frankrike är det land, där **de historiska klasstriderna** mer än någon annanstans varje gång genomkämpats ända till avgörande, där alltså också de **växlande politiska former**, inom vilka de rör sig och i vilka deras resultat sammanfattas, fått **de skarpaste konturerna**. Frankrike, som var **feodalismens centrum under medeltiden**, den enhetliga ståndsmonarkins mönsterland sedan renässansen, krossade i den stora revolutionen feodalismen och grundade **bourgeoisins rena herravälde** i en klassisk form som inget annat europeiskt land. Och även det uppåtsträvande proletariatets kamp mot den härskande bourgeoisin uppträder här i en eljest obekant, akut form. Det var anledningen till att Marx inte blott med särskild förkärlek studerade den tidigare franska historien utan också i detalj följde den nutida, att han samlade material för kommande behov och därför aldrig överraskades av händelserna” (Friedrich Engels, förord till tredje upplagan av *Louis Bonapartes adertonde Brumaire* från Karl Marx, 1885)

Stockholms universitet

Klasstriderna

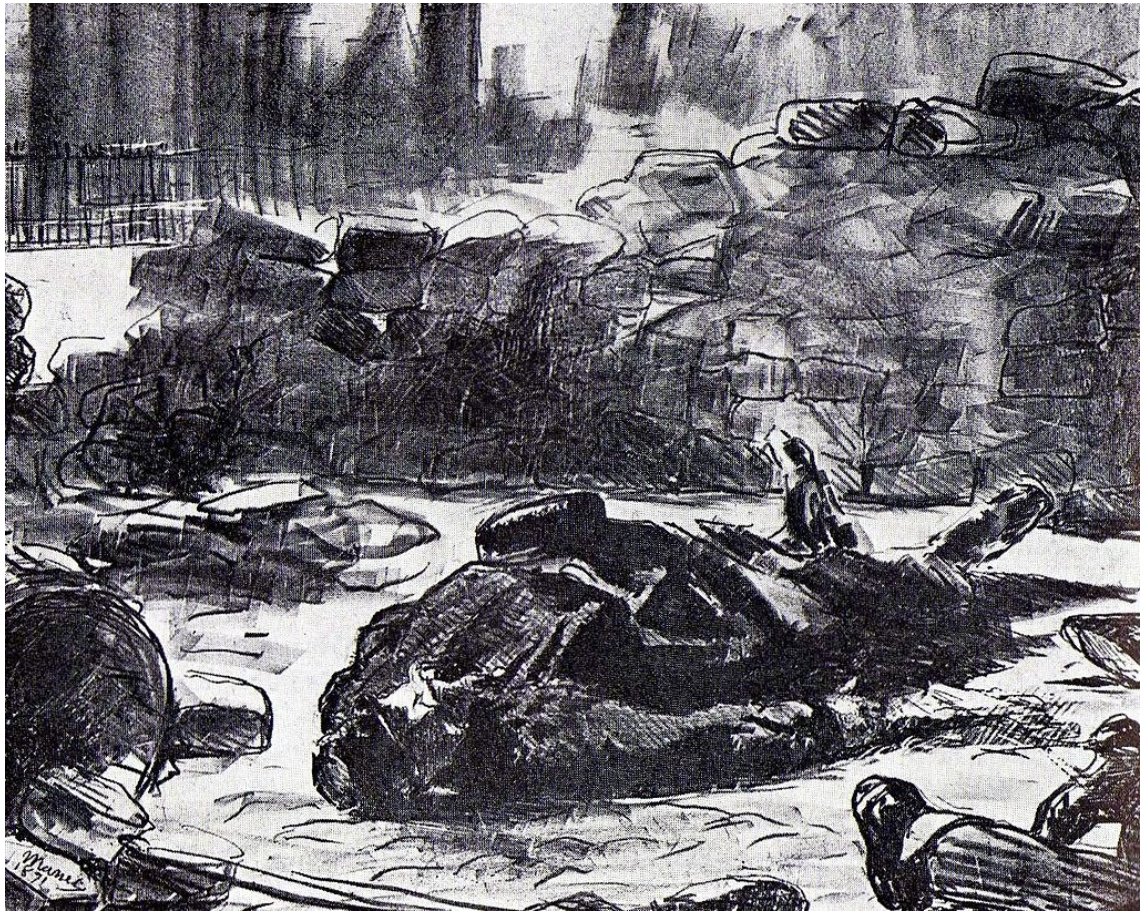
- *”Småborgarna* av alla kategorier var liksom *bondeklassen* fullständigt utestängda från den politiska makten. Slutligen befann sig de *ideologiska* representanterna och talesmännen för dessa klasser, deras vetenskapsmän, advokater, läkare o.s.v. - kort sagt: de så kallade *kapaciteterna* - i den officiella oppositionen eller helt utanför pays légal” (Marx, 1850)

Honoré Daumier, *Förstörelsen av Sodom* (1850)

/https://www.wikiart.org/en/honore-daumier/the-riot-or-scene-of-revolution-or-destruction-of-sodome

Guerre civile – Édouard Manet (1871)

2023-04-16

/https://fr.wikipedia.org/wiki/Commune_de_Paris#/media/Fichier:Manet.Guerre_civile.jpg

Stockholms universitet

Pariskommunen

- Januari 1871 – Napoleon III:s andra kejsardöme fick ett mederlag mot preussarna, Frankrike har undertecknat ett vapenstillestånd med förbundskanslern Bismarck.
- 18 mars folkligt uppror i Paris – Kommunarder vägrar att erkänna den nya regeringen från Adolphe Thiers
- 26 mars – Pariskommunen väljer sina egna representanter med 9 utskott
- Viljan att ersätta arvet från Napoleon (*Cancel culture*)
- *Tabula rasa* (latinsk uttryck) – idén av att börja om

Stockholms universitet

Den 16 maj 1871 rev en grupp kommunarder ner Vendôme-kolonnen

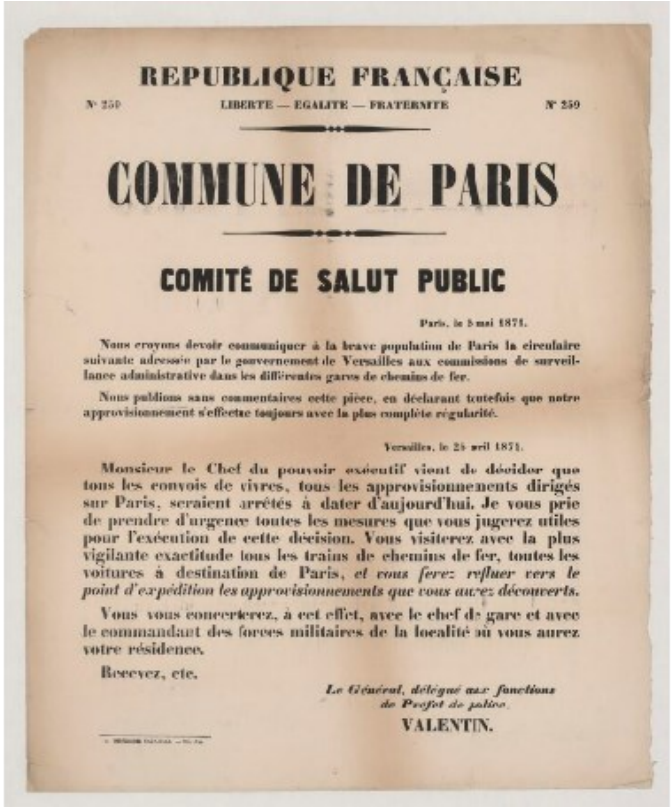

2023-04-16

/https://fr.wikipedia.org/wiki/Commune_de_Paris#/media/Fichier:Franck,_Colonne_Vend%C3%B4me,_1871.jpg

Stockholms universitet

Exempel på en affisch om Pariskommunen

REPUBLIQUE FRANÇAISE

N° 259 LIBERTE — EGALITE — FRATERNITE N° 259

COMMUNE DE PARIS

COMITÉ DE SALUT PUBLIC

Paris, le 3 mai 1871.

Nous croyons devoir communiquer à la brave population de Paris la circulaire suivante adressée par le gouvernement de Versailles aux commissions de surveillance administrative dans les différentes gares de chemins de fer.

Nous publions sans commentaires cette pièce, en déclarant toutefois que notre approvisionnement s'effectue toujours avec la plus complète régularité.

Versailles, le 28 avril 1871.

Monsieur le Chef du pouvoir exécutif vient de décider que tous les convois de vivres, tous les approvisionnements dirigés sur Paris, seraient arrêtés à dater d'aujourd'hui. Je vous prie de prendre d'urgence toutes les mesures que vous jugerez utiles pour l'exécution de cette décision. Vous visiterez avec la plus vigilante exactitude tous les trains de chemins de fer, toutes les voitures à destination de Paris, *et vous ferez refluer vers le point d'expédition les approvisionnements que vous aurez découverts.*

Vous vous concerterez, à cet effet, avec le chef de gare et avec le commandant des forces militaires de la localité où vous aurez votre résidence.

Recevez, etc.

Le Général, délégué aux fonctions de Préfet de police.

VALENTIN.

2023-04-16 /Källa: https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b53074637d/f1.item.zoom

Stockholms universitet

Karl Marx och Pariskommunen

- ”Kejsardömets diametrala motsats var kommunen. Ropet efter den "sociala republiken", varmed Paris proletariat inledde februarirevolutionen, uttryckte det obestämda kravet på en republik som inte endast skulle undanröja den monarkiska formen för klassherraväldet utan själva klassherraväldet. Kommunen var den bestämda formen för denna republik” (Karl Marx, *Pariskommunen,* 1871)

Stockholms universitet

Golvhyvlarna – Caillebotte (1875)

2023-04-16

/https://fr.wikipedia.org/wiki/Les_Raboteurs_de_parquet#/media/Fichier:Gustave_Caillebotte_-_The_Floor_Planers_-_Google_Art_Project.jpg

Stockholms universitet

1855 – *Potatisskörd* – Jean-François Millet

2023-04-16

/https://commons.wikimedia.org/wiki/File:La-recolte-des-pommes-de-terre_millet.jpg

Stockholms universitet

Madame Verdurin i Proust

- ”I sin begeistring för realistisk konst ansåg hon intet föremål tillräckligt ringa för att tjäna som modell åt målaren eller författaren. En mondän tavla eller roman skulle ha ingivit henne kväljningar; Tolstojs musjiker och **Millets bönder** var den yttersta sociala gräns som hon inte tillät konstnären att överskrida” (Proust, 2013: 1810)
- Konst ger en allt viktigare plats åt människorna och åt de olika kategorierna av arbetare
- Tredje Republik (1870-1940) Koloniala imperiet

Stockholms universitet

3) Ruiner av ett imperium

- 10 maj 1940 (Hitler invaderade Belgien och attackerade Frankrike
- 17 juni 1940 – Frankrike erkände sitt nederlag genom att underteckna vappenstilleståndet
- 1940-1944 Vichy regimen som ersätter Republiken
- Devisen är ”arbete, familj och fosterland” istället för ”frihet, jämlikhet och broderskap”)
- För några nationalistiska intellektuella var det dags att ta hämnas på revolution och republik
- Pétain införde en « nationell revolution » (fascistisk revolution) med antisemitiska lagar

Stockholms universitet

3) Ruiner av ett imperium

- 18 juni 1940 – De Gaulle uppmanade det fria Frankrike att göra motstånd
- Frankrike kunde överleva som land tack vare sina kolonier och sina allianser för att stå emot Nazityskland
- Detta nederlag signalerar nedgången av det koloniala imperiet.
- 30 januari 1944 – i sitt tall i Brazzaville, De Gaulle öppnade vägen till en avkolonisering genom att erkänna folkens rätt till självbestämmande
- 8 maj 1945 Kapitulation av Nazistyskland – Flera revolter uppstod i Algeriet (Sétif..)
- 1946-1954 Indokinakriget
- 1954-1962 Kriget i Algeriet (De Gaulle kom till makten för att grunda ett starkare ledarskap och för att lösa avkoloniseringsfrågan

Stockholms universitet

De Gaulle i Brazzaville (30 januari 1944)

2023-04-16

/https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_de_Gaulle#/media/File:De_Gaulle_Brazzaville_1944.jpg

Stockholms universitet

De Gaulles arv

- En ny grundlag vars artikel 3 är: ”nationell suveränitet tillhör folk som utövar den genom sina **representanter** och genom **folkomröstningar**”
- 1962 folkomröstning om direktval av presidenten. Denna reform påverkade fransk politik. François Mitterrand kritiserade femte republikens institutioner i sin bok *den permanenta kuppen.*
- Frankrike har tappat sitt imperium men förblev en stormakt (FN:s säkerhetsråd, kärnvapen…). Den rollen kopplas till presidentens funktion.

Stockholms universitet

Utvecklingen av en motkultur

- Maj 1968 – generationsuppror mot det patriarkala samhället med en önska om autonomi
- Allmän strejk 13 maj 1968 – 10 miljoner fransmän som strejkade (möten mellan arbetare och studenter)
- I motkulturens anda är revolutionen inte över och det finns mycket sympati för Pariskommunen.
- Demonstrationer är i slutändan ett klassiskt handlingssätt i Frankrike under den Femte republiken där general de Gaulle ville skapa en stark länk mellan folket och nationsledaren.

Stockholms universitet

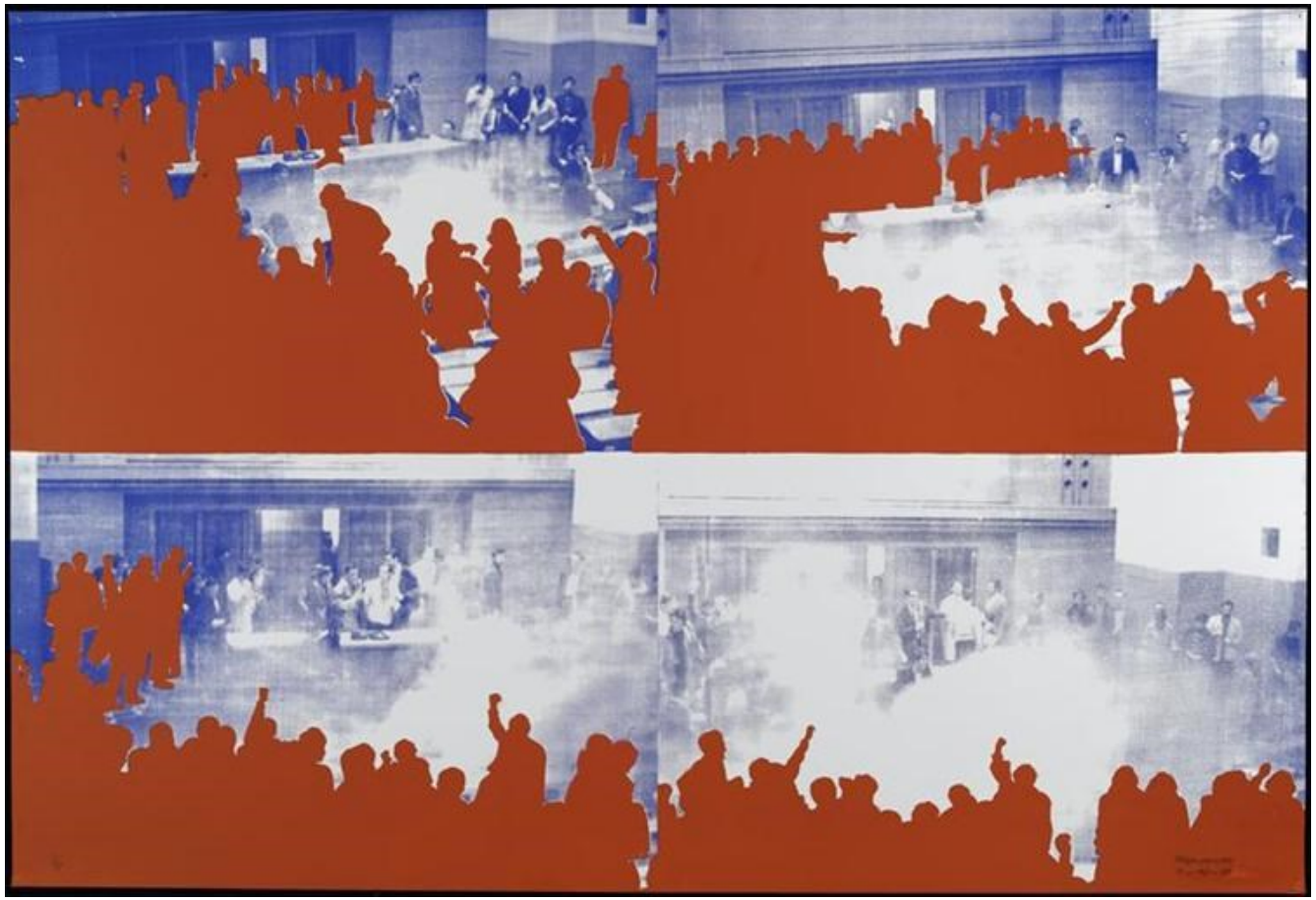
Joan Miró (1893-1983)

2023-04-16 /https://www.wikiart.org/en/joan-miro/may-1968-1973

Stockholms universitet

Gérard Fromanger (1939-2021) – fotorealism (*Figuration nouvelle*)

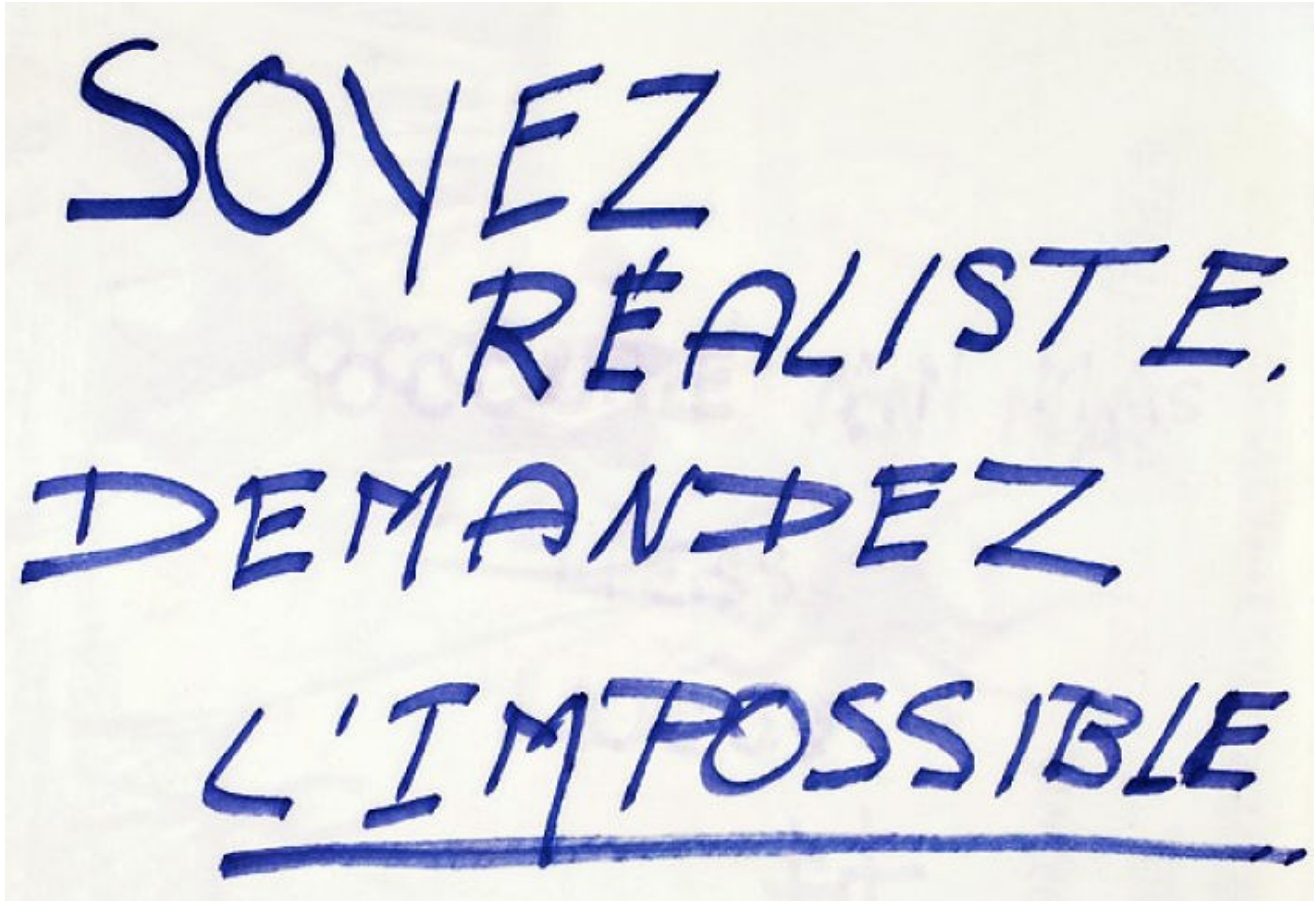

2023-04-16

/https://www.wikiart.org/en/gerard-fromanger/from-the-album-le-rouge-mai-1968-1968

Stockholms universitet

Maj 68 - affischer

/https://fr.wikipedia.org/wiki/Mai_68#/media/Fichier:Soyez_r%C3%A9alistes,_demandez_l'impossible.jpg

Gérard Fromanger (1968)

/ https://www.wikiart.org/en/gerard-fromanger/drapeau-fran-aise-le-rouge-1968

Nuit debout (31 mars- juni 2016)

/Källa: 16 april 2016 (https://en.wikipedia.org/wiki/Nuit_debout#/media/File:Nuit_Debout_-_Paris_-_41_mars_04.jpg)

Jean-Luc Godard (1930-2022)

- *Week-end* (1967)
- Postmodern film med **postkoloniala drag**
- Trafikolyckor överallt, den havererade bilen representerar på något sätt den barbariska invasionen av maskiner som skär upp kroppar
- En komisk apokalyptisk vision
- Uppkomsten av en **fragmentarisk estetik** med den franska nya vågen sedan 1957
- Francois Truffaut, Agnès Varda, Claude Chabrol, Alain Resnais, Louis Malle
- Denna estetik illustreras med den nya romanen (Nathalie Sarraute, Alain Robbe-Grillet…..).

Stockholms universitet

Postmodernism

- Jean-François Lyotard (1924-1998)
- *Det postmoderna tillståndet* (1979)
- Ingen ultimat sanning, inget metanarrativ (grundberättelse) som förklarar varför världen är som den är
- Postmodernismen kunde växa fram i Frankrike under den postkoloniala tiden
- Frankrike är inte längre en stormakt men behåller några egenskaper. Kultur är alltså ännu nödvändigt för att etablera ett inflytande i världen.
- Framgång för *The French theory* med några kända franska filosofer (Foucault, Deleuze, Derrida, Kristeva, Baudrillard…)

Stockholms universitet

Week-end (1967) – Den franska nya vågen

2023-04-16

/https://en.wikipedia.org/wiki/Weekend_(1967_film)#/media/File:Weekendflm.jpg

Stockholms universitet

Jean Rouch (1917-2004)

- Etnografiska filmer
- *Cocorico, Monsieur Poulet* (1977)
- En burlesk berättelse med komiska scener och en resa genom Niger

Stockholms universitet

Chris Marker (1921-2012)

- Han är inte så känd i Sverige men hans stil med **fotomontage** kunde avslöja tidsandan (essäfilm)
- *La jetée* (1962)
- *Le joli mai* (1963)
- Många av hans filmer handlar om förhållandet mellan historia och minne
- *Level Five* (1996 – 105 min)
- *Un maire au Kosovo* (2000)

Stockholms universitet

Aktuella debatter (avkolonialism)

- Debatten om avkolonialism
- Frantz Fanon (1925-1961)
- F. Vergès (2019), *Un féminisme décolonial*
- Pierre Bourdieu (1930-2002)

/https://en.wikipedia.org/wiki/Frantz_Fanon#/media/File:Frantz_Fanon.jpg

Essäer om Frankrikes förfall

- Michel Onfray (1959-) – Filosofen som grundade *folkuniversitetet* i Caen
- Han publicerar skrifter där han lyfter fram kristendomens förfall med återkomsten av ett odifferentierat barbari
- Kritik av värderingar – samhället har infantiliserat sig men vuxna flyr från sitt ansvar som föräldrar
- *La Nef des fous – Des nouvelles du Bas-Empire* (2021)
- Hieronymus Bosch
- Civilisationen försvinner inom en global varufiering

Stockholms universitet

2023-04-16

/https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d8/Jheronimus_Bosch_011FXD.jpg

Stockholms universitet

Slutsatser

- Historikern Fernand Braudel definierade Frankrike som ett land som ser till landet snarare än havet
- En makt är alltid frestad att använda kultur för att lämna spår i historien
- Kulturen har dock en långvarig relation, vilket politiken sällan har.
- Frankrike har främjat kultur som en värdering (allmän bildning)
- Efter andra världskriget förlorade Frankrike mycket inflytande. Slutet på denna storhet lät ett nytt kritiskt tänkande framträda med en fragmentarisk estetik.
- För att återgå till Lacans citat om avfall, det är på ruinerna vi kan bygga nya verk, det finns alltid något som försvinner och något som återföds.
- Lavoisier ”ingenting går förlorat, inget skapas, allt förvandlas” (Lavoisier 1789, *Traité élémentaire de chimie*)

Stockholms universitet

Referenser

- Braudel, F. (1988). *The identity of France*. Collins.
- Lacan, J. (2001). *Autres écrits*. Editions du Seuil.
- Marx, K. (1850). *Klasstriderna i Frankrike, 1848-1850* https://www.marxists.org/svenska/marx/1850/07-d024.htm#r14
- Marx, K. (1852). *Louis Bonapartes adertonde Brumaire* https://www.marxists.org/svenska/marx/1852/08-d028.htm
- Marx, K. (1871). *Pariskommunen* https://www.marxists.org/svenska/marx/1871/17-d016.htm#h5
- Philipson, J .(1985). *Ordning, enhet, harmoni: om matematik och konstskapande under medeltiden. Den sköna geometrin*.
- Proust, M. (2013). *På spaning efter den tid som flytt.* Bonnier.
- Rosanvallon, P. (2004). *Le modèle politique français.* Paris; Seuil.

Referenser

- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hubert_Robert_-_Imaginary_View_of_the_Grande_Galerie_in_the_Louvre_in_Ruins_-_WGA19589.jpg
- https://en.wikipedia.org/wiki/Bordeaux_Cathedral#/media/File:Cath%C3%A9drale_St_Andr%C3%A9_Bordeaux_3.jpg
- https://fr.wikipedia.org/wiki/La_Libert%C3%A9_guidant_le_peuple#/media/Fichier:Eug%C3%A8ne_Delacroix_-_Le_28_Juillet._La_Libert%C3%A9_guidant_le_peuple.jpg
- https://fr.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste_Lesueur_(peintre)#/media/Fichier:Lesueur_-_Club_Patriotique_de_Femmes.jpg

Referenser

- https://fr.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste_Lesueur_(peintre)#/media/Fichier:Levee_en_masse.jpg
- https://fr.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste_Lesueur_(peintre)#/media/Fichier:LibertyTreePlanting.jpg
- https://fr.wikipedia.org/wiki/Fichier:Honor%C3%A9_Daumier_-_On_The_Barricades_(Family_On_The_Barricades)_-_Google_Art_Project.jpg#/media/Fichier:Honor%C3%A9_Daumier_-_On_The_Barricades_(Family_On_The_Barricades)_-_Google_Art_Project.jpg
- https://fr.wikipedia.org/wiki/Charles_de_Gaulle#/media/Fichier:De_Gaulle-OWI.jpg

Stockholms universitet